

המכללה האקדמית צפת. קיבלתי החלטה.

ד"ר אריאל פיקאר, חוקר יהדות עכשווית

מורשת הרב עובדיה יוסף – מאת ד"ר אריאל פיקאר

עבור ישראלים רבים מהווה הרב עובדיה יוסף, שהלך לעולמו בשבוע שעבר, דוגמא וסמל לשפה עממית וגסה. ביטויים כמו "תצא בחוץ" ואחרים נחקקו בזכרון הישראלי הקולקטיבי והם מצטרפים לדימוי השלילי שיש לרב ולתנועת ש"ס בחלקים רחבים של הציבור. אכן, בחלק מדרשותיו, השתמש הרב יוסף בשפת הרחוב, בכך הוא ביקש ואף הצליח ליצור אהדה גדולה אצל שומעי לקחו. זאת בעיקר על חשבון הציבור החילוני, מנהיגיו ומנהיגיו, שופטי בית המשפט העליון ועוד. לא מדובר על פליטות פה ועל "דברים שהוצאו מהקשרם". לדעתי, הרב יוסף ביקש להציע לציבור שלו אלטרנטיבה תרבותית לישראליות החילונית. לשם כך הוא טרח מדי פעם ללעוג ולבזות תרבות זו. בכך, הוא סבר כנראה, כי יתרום ללכידתה ונבדלותה של החברה הספרדית החרדית.

לעומת השפה העממית והבוטה של הדרשות, המעיין בכתבי ההלכה של הרב עובדיה יוסף יופתע לגלות שפה גבוהה ומדויקת וסגנון ספרותי יוצאים מן הכלל ביופיים ובוירטואוזיות הלשונית שלהם. הרב יוסף היה אמן של משחקי מילים ושמוש בפרפרזות מתוחכמות. חלקן מופיעות כבר אצל מחברים אחרים אך רובם חידושי לשון שלו. הנה דוגמא מעניינת:

הרב יוסף נשאל האם מותר לעשות שימוש במנגינות של שירי חול לצורך חזנות בבית הכנסת. דעתו של הרב היא שאכן מותר לעשות זאת. במסגרת שלל הראיות שהוא מביא להיתר זה הוא מספר ש:

"כמעט כל השירים של עדות המזרח, הנאמרים בנעימה בהזדמנויות של שמחות וסעודות מצוה, כולם חוברו בלחן של שירי עגבים, ע"י פייטנים ומשוררים קדושים וטהורים. ועל ערבים בתוכה תלינו כנורותינו ואין פוצה פה ומצפצף."

(שו"ת יביע אומר חלק ו - או"ח סימן ז)

החזנים בני עדות המזרח למדו את ניגוניהם של הערבים במקומות בהם ישבו והפינו אותם לשירת הבקשות ולפיוטי המועדים והשמחות. שימו לב לפרפרזה **"על ערבים בתוכה תלינו כנורותינו"** הלוקחה מספר תהלים מזמור קלז, שם אומרים הגולים לבבל **"על נהרות בבל שם ישבנו גם כִּינו בְּזִכְרֵנו אֶת צִיּוֹן: עַל עֲרָבִים בְּתוֹכָהּ תְּלִינוּ כְּנֹרֹתֵינוּ"**. הגולים אינם רוצים לנגן עוד והם תולים את כנורותיהם על עצי הערבה. אצל הרב יוסף הופך פסוק זה את משמעותו, הגולים בארצות ערב נוטלים את מנגינות הערבים שהן מנגינות ערביות לאוזן ומשתמשים בהם לתפילות ופיוטים.

בהמשך אותה תשובה מנצל הרב יוסף את ההזדמנות ופונה לחזנים שלא יאריכו יתר על המידה את הניגונים בתפילה, מפני שלעתים יש בזה משום הפסק: ולכן על כגון זה, נאמר: **"ויאמר לקוצרים ה' לקצר, וברנה יקצרו"** אם כן, את הרינה, השירה, יש לקצר, וכל המקצר – ה' עמו.

קישורים נוספים:

- ❖ קראו עוד על [ד"ר אריאל פיקאר](#) באתר החוג
- ❖ עבודת הדוקטורט של ד"ר פיקאר עסקה בפסיקתו ההלכתית של הרב עובדיה יוסף בעידן של תמורות [ויצאה לאור בספר](#) בהוצאת בר אילן ב-2007.
- ❖ מאמרו של ד"ר פיקאר על הרב יוסף, תחת הכותרת "אלטרנטיבה לחילונית הישראלית" פורסם ב"מקור ראשון" בסופ"ש האחרון – [קראו כאן](#)
- ❖ ד"ר אריאל פיקאר ילמד [בסמסטר ב'](#) הבעל"ט, שני קורסים: **"מבוא להרמנויטיקה"** (הרמנויטיקה היא ענף בפילוסופיה העוסק בתורת הפרשנות), ו"מבוא לביקורת תרבות ופוסטמודרניזם".
- ❖ ב 2012 [יצא לאור ספרו](#) "הלכה בעולם חדש – שיח רבני בחברה מודרנית", בהוצאת מכון הרטמן וכתר.

פרטנות ותרבות

אריאל פיקאר
משנתו של הרב עובדיה יוסף בעידן של תמורות חקר תהליכה וביקורת תרבות

הלימודים בחוג למיסטיקה ורוחניות נפתחו!!! ולחדשות בהרחבה...

בהתרגשות גדולה, אחרי שש שנים של תהליכי הכנה והקמה של החוג למיסטיקה ורוחניות, פתחנו את השערים, והמחזור הראשון החל את לימודיו.

מה למדנו? את התכנית של [מסטר א'](#) כמובן: מבוא לרוחניות עכשווית, חקר דתות ועוד...

השבוע כבר הספקנו לדבר על התיזה שהעולם הולך ומתחיל, לעיין בפרוטוקולים ממשפטי מכשפות בני המאה ה-17, לעסוק בפילוסופיה הפרה-סוקרטית, ועוד מכל טוב.

חלק מהסטודנטים והמרצים ביום הלימודים הראשון, תופסים שמש...

בקרב נספר לכם יותר על הסטודנטיות/ם שלנו. אם אתם רוצים להשפיע, אם תרצו שנשמור לכם מקום על ספסל הלימודים בשנה הבאה, או אפילו אם תרצו להתארך ולטעום כבר עכשיו...

[צרו קשר דרך האתר](#) או בטלפון 04-6927854 (נטלי).

אנחנו עושים כותרות!

התקשורת כמובן מסתקרנת לגבי החוג... פרסמו כתבות עלינו ב"מקור ראשון"/[NRG](#), ב-[YNET](#), [במקומו הצפוני](#), בערוץ הטלוויזיה המקומי בצפון, ועוד הזרוע נטויה.

ד"ר מריאנה רוח-מדבר, ראש החוג, מתראיינת לערוץ הטלוויזיה המקומי ביום הלימודים הראשון

גלגלו למטה להמשך האיגרת

לרגל חג הקורבן, נברך את הדרוזים והמוסלמים

عيد سعيدا

שלומדים איתנו (ומשמחים אותנו בנוכחותם!)

מלגות, משרות, קול קורא...

ריכוז רשימת מלגות לסטודנטים מופיע באתר "לומדים בישראל" – [ממש כאן](#).

כנס לימודי אסיה בישראל, שיתכנס בחודש מאי 2014 באוניברסיטת חיפה [פרסם קול קורא](#) להצעות.

מלגות לחוקרים צעירים (דוקטורנטים, פוסט-דוקטורנטים וכו') בתחומי היהדות לשנה"ל הבאה, מטעם YIVO Institute for Jewish Research – [מידע כאן](#).

משרת פוסט-דוקטורט בתחום לימודי ישראל מוצעת ב-Schusterman Center for Israel Studies שבאוניברסיטת ברנדייס – [מידע מלא כאן](#).

פורסם קול קורא למשרת מרצה (Assistant Professor) בתחום מדעי היהדות בניו יורק (City College of NY, University of NY) – [מידע נוסף כאן](#).

גם באוניברסיטת בראון מחפשים מרצה לתקן בתחום מדעי היהדות – [מידע נוסף כאן](#).

ואילו באוניברסיטת סינסנטי דרוש מרצה בתחום לימודי ישראל ומחשבה יהודית מודרנית – [מידע נוסף כאן](#).

אלהים מדליק... לכן העולם שלנו כולנו מלא אור

אמר ר' יצחק: משל לאחד שהיה עובר ממקום למקום וראה בירה אחת דולקת.

אמר: תאמר שהבירה הזו בלא מנהיג?

הציץ עליו בעל הבירה ואמר לו: אני הוא בעל הבירה.

כך, לפי שהיה אבינו אברהם אומר: תאמר שהעולם הזה בלא מנהיג?

הציץ עליו הקב"ה וא"ל: אני הוא בעל העולם.

בראשית רבא, פרשת לך לך

שמעתי מאא"ז מ"ר ז"ל: דולקת כמו 'דלקת אחר'. שראה שכל העולם נמשך אחר נקודה אחת וכו'... וזהו שאמר 'בירה דולקת'.

והיה חידוש בעיני אברהם, כי כל דבר צריך להיות במקום מנוחתו ושרשו, והשיבו השי"ת כי כן רצונו יתברך, שבעולם הזה יהיה רק יגיעה ולא מנוחה...

שמעתי מאא"ז ז"ל: 'בירה דולקת' משלשן 'דלקת אחר', שכל דבר משתוקק ורוצה תמיד אחר השלימות.

האדמו"ר מגור (ר' יהודה אריה לייב אלטר)

בספרו "שפת אמת" (פרשת לך לך תרל"ב תרל"ד)

מרצי החוג עושים חיל...

מאמרים בחקר ספרות הזוהר של ד"ר רונית מרז

[ד"ר רונית מרז](#) פרסמה לאחרונה מאמרים אחדים בחקר ספרות הזוהר.

אחד מהם עוסק בסיפור חניכתו של ר' חייא (סיפור המופיע בשתי גרסאות שונות) בספר הזוהר, והתפרסם בתוך קובץ מחקרים בהוצאת אוניברסיטת בר אילן.

אחר פורסם בכתב העת "זמנים" (גיליון 123) תחת הכותרת "סבא, ינוקא ונסיכה במגדל פורח באוויר: אירועים מכוננים בחייו של בעל תיקוני זוהר".

כדי להתעדכן על רשימת הפרסומים המלאה של ד"ר מרז, היכנסו ללינק דרך [הדף שלה](#).

[בחופשת סמסטר א'](#) תלמד ד"ר מרז קורס מרוכז (חמישה ימים רצופים) של **מבוא לתורת הסוד היהודית** – חלק א'. חלק ב' של הקורס יילמד [במהלך סמסטר ב'](#).

ד"ר רונית מרז, חוקרת ספרות הזוהר

ד"ר איתמר תיאודור באוניברסיטה הסינית של הונג קונג

ד"ר איתמר תיאודור, מרצה מסגל החוג, משמש גם [באוניברסיטה הסינית של הונג קונג](#) (אחת

האוניברסיטאות הטובות באסיה) כראש האקדמי של תוכנית הנקראת

[The Professorship in Indian Religions and Culture](#).

שם הוא מבשל עוד ועוד תוכניות... בקרב פרטים נוספים (רמז: לתבשיל

יש כריכה ודפיס ©).

ד"ר תיאודור ולצדו משתתפי השיח הבין-דתי שארגן באביב האחרון בין 4 דתות הודיות: הינדואיזם, ג'איניזם, סיקהיזם וזורואסטריזם

התפרסם מחקר של ראש החוג

התפרסם מאמר של [ד"ר מריאנה רוח-מדבר](#), ראש החוג, ושל [פרופ' נורית זיידמן](#) (מהמחלקה למינהל עסקים באוניברסיטת בן גוריון) בכתב העת החשוב [Journal of Contemporary Religion](#).

תחת הכותרת "Everything starts within": New Age Values, Images, and Language in Israeli Advertising, המאמר מתאר מקרה מבחן של שאלת היחסים בין הניו אייג' לזרם המרכזי בחברה המערבית, וחושף משהו מעולמו הפנימי של תרבות הזרם המרכזי. מקרה המבחן הוא פרסומות מסחריות של הזרם המרכזי בישראל, העושות שימוש בדימויים (או שפה או ערכים) ניו אייג'יים מובהקים.

בין היתר, המאמר עוסק גם במקומו של הניו אייג' בחברה הישראלית (והמערבית), ומברר מה אפשר ללמוד על החברה מתוך כך שהיא "נעזרת" בדימויי הניו אייג', לדברים מסויימים (ולא אחרים) ובאופן מסויים (ולא אחר).

המעוניינים לקרוא את המאמר – [אפשר לבקש...](#) ונשלח לכם בשמחה.

ד"ר רוח-מדבר מלמדת [בסמסטר א'](#) את קורס המבוא לרוחניות עכשווית, [ובסמסטר ב'](#) תלמד קורס על רפואה אלטרנטיבית וריפוי רוחני, מזווית תרבותית-ביקורתית.

גבריאל מאיר הלוי מנגן על גג ביתו, על רקע נוף גלילי

מוסיקה רב-תרבותית

האלבום המוסיקלי המרתק, ["The Human Project"](#) של המוסיקאי [גבריאל מאיר הלוי](#), הוא מיזם חדש בעל רוח רב-

דתית/תרבותית.

גבריאל כותב כי הפרוייקט...

"נפתח כתיבת נח של צלילים, כגשר אקוסטי בין תרבויות, מהלב ועד

התפילה.

שירים מקוריים עם זמרים (מוש בן ארי) וזמרות אורחות מהודו, פאקיסטאן,

ואיראן ושירי עם ארגנטינאים – מתנות של שמחה ושלוש למזרח התיכון –

בספרדית, פרסית, עברית וערבית (לובנה סלאמי).

השפות, המנגינות והמילים המקוריות מתמזגים ומולידים תוצר עכשווי, חובק

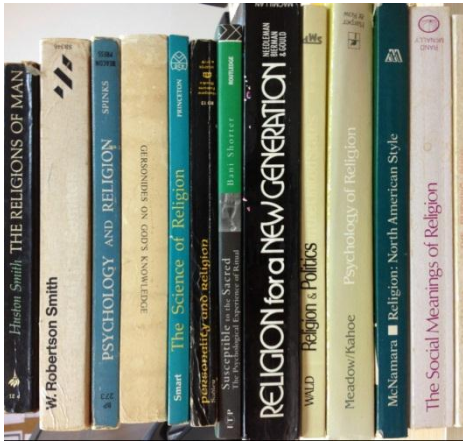
עולם ומגשר בין עמים. מוזיקה שהיא חברה לדרך של כל מי משתוקק לחגוג

את נשמתו."

אפשר לצפות ולהאזין לשיר ["הללו הוא"](#)

ואל תוותרו גם על ["visa song"](#)

גלגלו למטה להמשך האיגרת

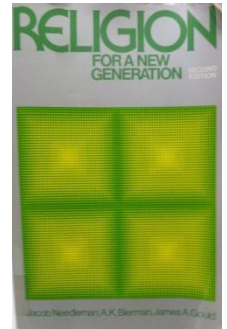

מזל שעדיין סתיו... מבצע הקיץ "ספר במתנה" נמשך

אנחנו ממשיכים לחלק ספרים ממדף הספרייה שלנו. אם תרצו משהו – רק כתבו לנו, [במייל](#) או [בדף הפייסבוק](#) במה תחפצו, והספר בדרכך אליכם...

אולי תבחרו בספר המתאר את האופי הייחודי של הדת בת זמננו:

Religion for a New Generation, by Jacob Needleman, a.k. bierman & James A. Gould

ואולי תרצו דווקא ספר המציג גישות עכשוויות בתחום הפסיכולוגיה של הדת (סקירה על ספר זה [זמינה כאן](#)):

Psychology and Religion – An Introduction to Contemporary Views, by G. Stephens Spinks

ספר נוסף שתוכלו לבקש עוסק בידיעת האל אצל [רלב"ג](#), תחום מומחיותו של חוקר הפילוסופיה היהודית [מואלסון](#):

Gersonides on God Knowledge, by Norbert Max Samuelson

המשיכו לעקוב אחרי מבצע "ספר במתנה" [בדף הפייסבוק שלנו](#)... וגם נשמח לקבל תרומות של ספרים נוספים לספריית החוג!

מחקרים ברשת

דיוקן של יהדות אמריקה

מחקר המבוסס על סקר גדול של מכון Pew בקרב יהדות אמריקה מגלה המון נתונים מרתקים...

ממצאי הדו"ח [ניתנים להורדה כאן](#). דיווח מקוצר [מופיע כאן](#).

נתונים סטטיסטיים על ניאו-פגאניות בעולם המערבי

מאמרו של חוקר הדתות העכשוויות, ג'יימס ר' לואיס, בכתב העת Pomegranate, מציג נתונים עדכניים מרתקים על ניאו-פגאנים בבריטניה, אוסטרליה, ארה"ב וקנדה. לטענתו, הגידול הדרמטי במספר האחרונות, והוא מעניק הסבר לכך במאמרו, [שניתן לקרוא כאן](#).

ד"ר תומר פרסיקו, בעל הבלוג "לולאת האל"

מאגר מאמרים מחקריים על דת

כתב העת המחקרי החשוב Religion יצר לאחרונה אוסף וירטואלי של מאמרים הזמינים לקריאה חינם, [והוא נמצא כאן](#).

סקירת פולמוס אקדמי-רוחני

ד"ר תומר פרסיקו מסכם את הפולמוס סביב התיאוריה על פולחן האלה הקדום במלטה, במאמר שהתפרסם ב"הארץ" [וגם בבלוג שלו](#).

חדשות טריות מהעולם הרוחני...

קברו של הרב שרגא ברג בצפת ממשיך להכות הדים... אם אתם מתכננים ביקור, קודם כדאי [שתקראו את זה](#).

מועצת אירופה קבעה כי מילה (ברית מילה, מילת נשים) מהווה הפרה של זכויות אדם. האם זהו ביטוי לאנטישמיות חדשה (שמנסה להפיל יהודים על עצם שמירת המצוות, ומתעלמת מההבדל בין ברית מילה למילת נשים), או צעד ליברלי (להגנת הפרט מפני הממסדים והמסורות הדתיים)? [כתבה חדשותית בנושא – כאן](#).

מאבק הירושה על "תורת ימימה" הגיע לבית המשפט, וגם [לתקשורת ההמונים](#).

סיפור מהחיים (יונג היה אוהב את זה)

אחת מהמניויות של איגרת החוג למיסטיקה ורוחניות פנתה אחרי הגיליון האחרון בשאלה לגבי הסמל המופיע כאן מימין... "מה זה הרשת הזו?" - היא רצתה לדעת - "מעולם לא נתקלתי בסמל הזה קודם לכן".

השבנו לה שזהו אחד האיורים המפורסמים המתארים את אילן הספירות במסורת הקבלה.

מסתבר שימים ספורים קודם לכן הראה לה סבה ז"ל בחלום את הסמל הזה והדגיש שעליה ללמוד להכיר אותו, כדי להבין טוב יותר את כתב היד שלו שהגיע לידיה באותה התקופה, כתב יד המבוסס על מסורת הקבלה.

איור מפורסם של אילן הספירות, המאה ה-16

מעניין, הא...!?

רוצים לקרוא גם את האיגרת הראשונה? [לחצו כאן](#)

והנה הלינקים לאיגרת השניה, השלישית, הרביעית, החמישית, השישית והשביעית

אם קיבלתם את איגרת החוג מחבר/ה, ואתם רוצים לקבל את האיגרת הבאה ישירות מאיתנו, [הירשמו כאן](#)...

המכללה
האקדמית צפת
החוג למיסטיקה ורוחניות

צרו קשר

חיברו אלינו בפייסבוק

רכזת החוג נטלי רומנוסקי 04-6927854

מרכז המידע (רוני או נעמה) 1-800-344-544

שלחו לנו פנייה בכל נושא שהוא

קראו עוד באתר החוג